

AŞKIN HİKÂYESİ YÛSUF SÛRESİ

KUR'ÂN-I KERİM ÇALIŞMALARI SERİSİ

Derleyen

CEMÂLNUR SARGUT

NI
NEFES
tefsir

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	21
YÛSUF SÛRESİ.....	23
Hz. Yûsuf'un Hayatı.....	27
ÂYET 1	31
1- <i>"Elif lâm râ tilke âyâtu'l-kitâbi'l-mubîn(mubîni)"</i> / Elif, Lâm, Râ. İşte bunlar, sana apaçık kitabın âyetleridir!	
Elif, Lâm, Râ.....	32
Kitâb-ı Mübîn.....	37
ÂYET 2-3	45
2- <i>"İnnâ enzelnâhu kur'ânen 'arabîyyen le'allekum ta'kulûn(ta'kulûne)"</i> / Biz onu akıl erdirebilesiniz diye, bir Kur'an olmak üzere Arapça olarak indirdik.	
3- <i>"Nahnu nakussu 'aleyke absene'l-kasası bi-mâ evhaynâ ileyke hâzâ'l-kur'âne ve in kunte min kablihî le-mine'l-ğâfilîn(ğâfilîne)"</i> / Sana bu Kur'an'ı vahyetmekle biz, sana kıssaların en güzelini anlatıyoruz. Gerçek şu ki, daha önce senin bundan hiç haberin yoktu.	
ÂYET 4	53
4- <i>"İz kâle yûsufu li-ebîhi yâ ebeti innî ra'eytu ehade 'aşera kevkeben ve-ş-şemse ve-l-kamere ra'eytuhum li sâcidîn(sâcidîne)"</i> / Bir vakit Yûsuf babasına, "Babacığım, ben rüyada on bir yıldızla güneşi ve ayı gördüm. Gördüm ki, onlar bana secde ediyorlar." dedi.	
Rüya.....	57

ÂYET 565

5- “*Kâle ya büneyye lâ taksus rü’yâke ‘alâ ihvetike fe-yekidû leke keydâ inne ş-şeytâne li-l-insâni adüvvün mübîn*” / Babası, “Yavrım, rüyanı kardeşlerine anlatma, sonra sana bir tuzak kurarlar, çünkü şeytan, insana belli bir düşmandır.

ÂYET 671

6- “*Ve kezâlike yectebike rabbüke ve yu’allimüke min te’vili’l-ehâdîsi ve yütimmü ni’metehu ‘aleyke ve ‘alâ âli ya’kübe ke-mâ etemmehâ ‘alâ ebeveyke min kablü ibrahîme ve işhâk inne rabbeke ‘alimün hakîm*” / “İşte böyle. Rabb’in seni seçecek, sana olayların yorumuna ait bilgiler öğretecek ve hem sana ve hem de Ya’küb soyuna, bundan önce ataların İbrâhîm ve İshak’a tamamladığı gibi nimetini tamamlayacaktır. Şüphe yok ki, Rabb’in her şeyi bilendir, hikmet sahibidir.” dedi.

el-Hakîm.....81

ÂYET 7-18.....89

7- “*Le-kad kâne fî yûsufe ve ihvetihî âyâtun li-s-sâilîn(sâilîne)*” / And olsun ki, Yûsuf ve kardeşlerinde (almak) isteyenler için ibretler vardır.

8- “*İz kâlû le-yûsufu ve ahûhu ehabbu ilâ ebînâ minnâ ve nahnu usbetun, inne ebânâ le-fî dalâlin mübîn(mübînin)*” / (Kardeşleri) dediler ki: “Yûsuf’la kardeşi (Bünyamin) babamıza bizden daha sevgilidir. Halbuki biz kalabalık bir cemaatiz. Şüphesiz ki babamız apaçık bir yanlışlık içindedir.”

9- “*Uktulû yûsufe ev itrahûhu ardan yahlu lekum vechu ebikum ve tekûnû min ba’dihî kavmen sâlihîn(sâlihîne)*” / (Aralarında dediler ki:) “Yûsuf’u öldürün veya onu (uzak) bir yere atın ki babanızın teveccühü yalnız size kalsın! Ondan sonra da (tevbe ederek) sâlih kimseler olursunuz!”

10- “*Kâle kâilun minhum lâ taktulû yûsufe ve elkûhu fî ğayâbeti’l-cubbi yeltekûhu ba’du s-seyyâratî in kuntum fâ’ilîn(fâ’ilîne)*” / Onlardan biri, “Yûsuf’u öldürmeyin, eğer mutlaka yaparsanız onu kuyunun dibine atın da geçen kervanlardan biri onu alsın (götürsün).” dedi.

11- “*Kâlû yâ ebânâ mâ leke lâ te’mennâ ‘alâ yûsufe ve innâ lehu le-nâsîhûn(le-nâsîhüne)*” / Dediler ki: “Ey babamız! Sana ne oluyor da Yûsuf hakkında bize güvenmiyorsun! Oysa ki biz onun iyiliğini istemekteyiz.

12- “*Ersilhu me’anâ ğaden yerta’ ve yel’ab ve innâ lehu le-hâfizûn(le-hâfizüne)*” / Yarın onu bizimle beraber (kıra) gönder de bol bol yesin (içsin), oynasın. Biz onu mutlaka koruruz.”

13- “*Kâle innî le-yahzununî en tezhebû bibî ve ehâfu en ye’kulehu z-zî’bu ve entum anhu ğâfilûn(ğâfilüne)*” / (Babaları) dedi ki: “Onu götürmeniz beni mutlaka üzer. Siz ondan habersizken onu bir kurdun yemesinden korkarım.”

14- “*Kâlû le-in ekelehu z-zî’bu ve nahnu ‘usbetun innâ izen le-hâsirûn(le hâsirüne)*” / Dediler ki: “Hakikaten biz (kuvvetli) bir topluluk olduğumuz halde, eğer onu kurt yerse, o zaman biz gerçekten âciz kimseler sayılırız.”

15- “*Fe-lemmâ zehabû bihi ve ecme’û en yec’alûbu fi ğayâbeti’l-cubb(cubbi), ve evhaynâ ileyhi le-tunebbiennehum bi-emrihim hâzâ ve hum lâ yeş’urûn(yeş’urûne)*” / Onu götürüp de kuyunun dibine atmaya ittifakla karar verdikleri zaman, biz Yûsuf’a, “And olsun ki sen onların bu işlerini onlar (işin) farkına varmadan, kendilerine haber vereceksin.” diye vahyettik.

16- “*Ve câû ebâhum ’işâen yebkûn(yebkûne)*” / Akşamleyin ağlayarak babalarına geldiler.

17- “*Kâlû yâ ebânâ innâ zehbenâ nestebiku ve tereknâ yûsufe ’inde metâ’ınâ fe-eklehu z-zî’bu, ve mâ ente bi-mu’minin lenâ ve lev kunnâ sâdikîn(sâdikîne)*” / “Ey babamız!” dediler, “biz yarışmak üzere uzaklaştık; Yûsuf’u eşyamızın yanında bırakmıştık. (Ne yazık ki) onu kurt yemiş! Fakat biz doğru söyleyenler olsak da sen bize inanmazsın.”

18- “*Ve câû alâ kamîsîhi bi-demin kezib(kezibin), kâle bel sevvelet lekum enfusukum emrâ(emren), fe-sabrun cemîl(cemîlun), vallâhu l-muste’ânu ’alâ mâ tasfûn(tasfûne)*” / Gömleğinin üstünde sahte bir kan ile geldiler. (Ya’kûb) dedi ki: “Bilakis nefisleriniz size (kötü) bir işi güzel gösterdi. Artık (bana düşen) hakkıyla sabretmektir. Anlattığınız karşısında (bana) yardım edecek olan, ancak Allah’tır.”

ÂYET 19-21 117

19- “*Ve câet seyyâratun fe-erselû vâridehum fe-adlâ delvehu, kâle yâ buşrâ hâzâ gulâm(ġulâmun), ve eserrûhu bidâ’aten, vallâhu ’alîmun bi-mâ ya’melûn(ya’melûne)*” / Bir kervan geldi ve sularını (kuyuya) gönderdiler, o da (gidip) kovasını saldı, (Yûsuf’u görünce) “Müjde! İşte bir oğlan!” dedi. Onu bir ticaret malı olarak sakladılar. Allah onların yaptıklarını çok iyi bilir.

20- “*Ve şerevhu bi-semenin bahsin derâhime ma’düdetin, ve kânû fîhi mine’z-zâhidîn(zâhidîne)*” / (Kafîle Mısır’a vardığında) onu değersiz bir pahaya, sayılı birkaç dirheme sattılar. Onlar zaten ona değer vermemişlerdi.

21- “*Ve kâle llezî şerâhu min mısra li-mraetihî ekrimî mesvâhu ’asâ en yenfe’anâ ev nettehizehu veledâ(veleden), ve kezâlike mekkennâ li-yûsufe fi l-ardi ve li-nu’allimehu min te’vîli’l-ehâdis(ehâdisi), vallâhu ğâlibun ’alâ emrihi ve lâkinne ekseren-nâsi lâ ya’lemun(ya’lemune)*” / Mısır’da onu satın alan adam, karısına dedi ki: “Ona değer ver ve güzel bak! Umulur ki bize faydası olur. Veya onu evlât ediniriz.” İşte böylece (Mısır’da adâletle hükmetmesi) ve kendisine (rüyadaki) olayların yorumunu öğretmemiz için Yûsuf’u o yere yerleştirdik. Allah, emrini yerine getirmeye kâdirdir. Fakat insanların çoğu (bunu) bilmezler.

ÂYET 22-29 137

22- “*Ve lemmâ belega eşuddehû âteynâhu hukmen ve ’ilmâ(’ilmen), ve kezâlike neczî l-muhsînîn(muhsînîne)*” / (Yûsuf) erginlik çağına erişince, ona (isabetle) hükmetme (yeteneği) ve ilim verdik. İşte güzel davrananları biz böyle mükâfatlandırırız.

23- “*Ve râvedethu lletî huve fi beytîhâ an nefsihi ve ğallekati’l-ebvâbe ve kâlet beyte leke, kâle ma’âzallâhi innehû rabbî absene mesvây(mesvâye), innehu lâ yuflihu z-zâlimûn(zâlimûne)*” / Evinde bulunduğu kadın, onun nefisinden murat almak istedi, kapıları iyice kapattı ve “Haydi gel!” dedi. O da “(Hâşâ), Allah’a sığınırım! Zîra kocanız benim velinimetimdir, bana güzel davrandı. Gerçek şu ki, zâlimler iflah olmaz!” dedi.

24- “*Ve le-kad hemmet bihi ve hemme bihâ, lev lâ en ra’â burhâne rabbihî, kezâlike li-nasrife ‘anhu s-sûe ve l-fahşâe, innebu min ibâdinâ l-muhlesîn(muhlesîne)*” / And olsun ki, kadın ona meyletti. Eğer Rabb’inin işaret ve ikazını görmeseydi o da kadına meyletmişti. İşte böylece biz, kötülük ve fuhşu ondan uzaklaştırmak için (delilimizi gösterdik). Şüphesiz, o ihlâslı kullarımızdandı.

25- “*Ve-stebekâ l-bâbe ve kaddet kamîsahu min duburin ve elfeyâ seyyidehâ ledâ’l-bâb(bâbi), kâlet mâ cezâu men erâde bi-ehlike sûen illâ en yuscene ev azâbun elim(elîmun)*” / İkisi de kapıya doğru koştular. Kadın onun gömleğini arkadan yırttı. Kapının yanında onun kocasına rastladılar. Kadın dedi ki: “Senin ailene kötülük etmek isteyen cezâsı, zindana atılmaktan veya elem verici bir işkenceden başka ne olabilir!”

26- “*Kâle hiye râvedetnî an nefsi ve şehide şâhidun min ehlihâ, in kâne kamîsuhu kudde min kubulin fe-sadakat ve huve mine’l-kâzibîn(kâzibîne)*” / Yûsuf, “Asıl kendisi benim nefsimden murat almak istedi.” dedi. Kadının akrabasından biri şöyle şahitlik etti: “Eğer gömleği önden yırtılmışsa, kadın doğru söylemiştir, (Yûsuf) yalancılardandır.”

27- “*Ve in kâne kamîsuhu kudde min duburin fe-kezebet ve huve mine’s-sâdikîn(sâdikîne)*” / Eğer gömleği arkadan yırtılmışsa, kadın yalan söylemiştir. Bu ise (Yûsuf) doğru söyleyenlerdendir.”

28- “*Fe-lemmâ ra’â kamîsahu kudde min duburin kâle innebu min keydikun(kunne), inne keydekunne ‘azîm(azîmun)*” / (Kocası, Yûsuf’un gömleğinin) arkadan yırtılmış olduğunu görünce, (kadına): “Şüphesiz,” dedi; “bu, sizin tuzağınızdır. Sizin tuzağınız gerçekten büyüktür.”

29- “*Yûsufu a’rid an hâzâ ve-stagfirî li-zenbiki, inneki kunti mine’l-hâtîn(hâtîne)*” / “Ey Yûsuf! Sen bundan (olanları söylemekten) vazgeç! (Ey kadın!) Sen de günahının affını dile! Çünkü sen günahkârlardan oldun.”

ÂYET 30-33 161

30- “*Ve kâle nisvetun fî l-medîneti mraetu’l-azîzi turâvidu fetâhâ an nefsihî, kad şegafehâ hubbâ(hubben), innâ le-nerâhâ fî dalâlin mubîn(mubînîn)*” / Şehirdeki bazı kadınlar dediler ki: “Azîz’in karısı, delikanlısının nefsinden murat almak istiyormuş; Yûsuf’un sevdası onun kalbine işlemiş! Biz onu gerçekten açık bir sapıklık içinde görüyoruz.”

31- “*Fe-lemmâ semiat bi-mekrihinne erselet ileyhinne ve a’tedet lehunne muttekeen ve âtet kulle vâhidetin minhunne sikkînen ve kâleti hruc aleyhin(aleyhinne), fe-lemmâ raeynehû ekbernehu ve katta’ne eydiyehunne ve kulne hâşe lillâhi mâ hâzâ beşerâ(beşeren), in hâzâ illâ melekun kerîm(kerîmun)*” / Kadın, onların dedikodusunu duyunca, onlara davetçi gönderdi; onlar için dayanacak yastıklar hazırladı. Onlardan her birine bir bıçak verdi. (Kadınlar meyveleri soyarken Yûsuf’a), “Çık karşınıza!” dedi. Kadınlar onu görünce, onun büyüklüğünü anladılar. (Şaşkınlıklarından) ellerini kestiler ve dediler ki: “Hâşâ Rabb’imiz! Bu bir beşer değil... Bu ancak üstün bir melektir!”

32- “*Kâlet fe-zâlikunne llezi lumtunnenî fîhi, ve lekad râvedtuhu an nefsihî fe-sta’sam(fe-sta’same), ve le-in lem yef’al mâ âmuruhu le-yuscenenne ve le-yekûnen mine’s-sâğırîn(sâğırîne)*” / Kadın dedi ki: “İşte hakkında beni kınadığınız şahıs budur. Ben onun nefsinden murat almak istedim. Fakat o, (bundan) şiddetle sakındı. And olsun, eğer o kendisine emredeceğimi yapmazsa mutlaka zindana atılacak ve elbette sürünenlerden olacaktır!”

33- “Kâle rabbi s-sicnu ehabbu ileyte mimmâ yed’ ünenî ileybi, ve illâ tasrif’ annî keydehunne asbu ileyhinne ve ekun mine’l-câhilîne)” / (Yûsuf:) “Rabb’im! Bana zindan, bunların benden istediklerinden daha iyidir! Eğer onların hilelerini benden çevirmezsen, onlara meyler ve câhillerden olurum!” dedi.

ÂYET 34-36..... 175

34- “Fe-stecâbe lehû rabbuhû fe-sarafe ‘anhu keydehunm(keydehunne), innehu huve s-semî’u’l-’alîm(’alîmu)” / Rabb’i onun duasını kabul etti ve hilelerini ondan uzaklaştırdı. Çünkü O çok iyi işiten, pek iyi bilendir.

35- “Summe bedâ lehum min ba’ di mâ raevu l-âyâti le-yescununehu hattâ hîn(hînin)” / Sonunda (Aziz ve arkadaşları) kesin delilleri görmelerine rağmen (halkın dedikodusunu kesmek için yine de) onu bir zamana kadar mutlaka zindana atmaları kendilerine uygun göründü.

36- “Ve debale me’ahu s-sicne feteyâni, kâle ehaduhumâ innî erânî a’sıru hamrâ(hamren), ve kâle l-âharu innî erânî abmilu fevka ra’si hubzen te’kulu t-tayru minhu, nebbî’nâ bi-te’vilihî, innâ nerâke mine’l-muhsinîn(muhsinîne)” / Onunla birlikte zindana iki delikanlı daha girdi. Onlardan biri dedi ki: “Ben (rüyada) şarap sıktığımı gördüm.” Diğeri de: “Ben de başımın üstünde kuşların yemekte olduğu bir ekmek taşıdığımı gördüm. Bunun yorumunu bize haber ver. Çünkü biz seni güzel davrananlardan görüyoruz.” dedi. Rabb’i onun duasını kabul etti ve hilelerini ondan uzaklaştırdı.

ÂYET 37-40 183

37- “Kâle lâ ye’tikumâ ta’âmun turzekânihî illâ nebbe’tukumâ bi-te’vilihî kable en ye’tiyekumâ, zâlikumâ mimmâ ‘allemenî rabbi, innî teraktu millete kavmin lâ yu’minûne billâhî ve hum bi-l-âbiratihum kâfirûn(kâfirûne)” / (Yûsuf) dedi ki: “Size yedirilecek yemek gelmeden önce onun tevilini mutlaka size haber vereceğim. Bu, Rabb’imin bana öğrettiği ilimlerdenidir. Şüphesiz ben Allah’a inanmayan bir kavmin dininden uzaklaştım. Onlar âhireti inkâr edenlerin kendileridir.

38- “Ve-tteba’tu millete âbâi ibrahîme ve ishâka ve ya’kûb(ya’kûbe), mâ kâne lenâ en nuşrike billâhî min şey’in, zâlike min fadlillâhî ‘aleynâ ve ‘alâ n-nâsi ve lâkinne eksere’n-nâsi lâ yeşkurûn(yeşkurûne)” / Atalarım İbrâhim, İshak ve Ya’kûb’un dinine uydum. Bizim Allah’a ortak koşmamız olacak bir şey değildir. İşte bu, Allah’ın bize ve insanlara olan lütfundandır. Lâkin insanların çoğu şükretmezler.”

39- “Yâ sâhibeyi s-sicni e-erbâbun muteferrikûne hayrun emi’llâhu l-vâhidu l-kahhâr(kahhâru)” / Ey zindan arkadaşlarım! Çeşitli rabler mi daha iyi, yoksa gücüne karşı durulamaz “Kahhâr” olan O Bir Allah mı?

40- “Mâ ta’budûne min dânihi illâ esmâen semmeytumûhâ entum ve âbâukum mâ enzela llâhu bihâ min sultân(sultânin), ini’l-bukmu illâ lillâh(lillâhî), emere ellâ ta’budû illâ iyâyahu, zâlike d-dînu l-kayyimu ve lâkinne eksere’n-nâsi lâ ya’lemûn(ya’lemûne)” / Allah’ı bırakıp da başka tapmışınız şeyler, sizin ve atalarınızın taktığı birtakım isimlerden başka bir şey değildir. Allah onlar hakkında herhangi bir delil indirmemiştir. Hüküm sadece Allah’a aittir. O size kendisinden başkasına ibâdet etmemenizi emretmiştir. İşte dosdoğru din budur. Lâkin insanların çoğu bilmezler.

ÂYET 41-42 193

41- “*Yâ sâhibeyi s-sicni emmâ ehadukumâ fe-yeski rabbehu hamrâ(hamren), ve emmâ l-âharu fe-yuslebu fe-te’kulu t-tayru min re’sihî, kudiye l-emru llezî fihî testeftiyâni*” / Ey zindan arkadaşlarım! (Rüyalarınıza gelince), biriniz (daha önce olduğu gibi) efendisine şarap içirecek; diğeri ise asılacak ve kuşlar onun başından (beynini) yiyecekler. Yorumunu sorduğunuz iş (bu şekilde) kesinleşmiştir.

42- “*Ve kâle li-llezî zanne ennehu nâcin minhumâ zkmni inde rabbike fe-ensâhu ş-şeytânu zikre rabbibî fe-lebise fî s-sicni bid’a sinîn(sinîne)*” / Onlardan, kurtulacağını bildiği kimseye dedi ki: “Beni efendinin yanında an (umulur ki beni çıkarır).” Fakat şeytan ona, efendisine anmayı unutturdu. Dolayısıyla (Yûsuf), birkaç sene daha zindanda kaldı.

ÂYET 43-48 203

43- “*Ve kâle l-meliku innî erâ seb’a bakarâtin simânin ye’kuluhunne seb’un icâfun ve seb’a sunbulâtin hudrin ve uhara yâbisât(yâbisâtin), yâ eyyuhâ l-meleu eftûni fî ru’yâye in kuntum li-r-ru’yâ ta’burûn(ta’burûne)*” / Kral dedi ki: “Ben (rüyada) yedi arık ineğin yediği yedi semiz inek gördüm. Ayrıca, yedi yeşil başak ve diğerlerini de kuru gördüm. Ey ileri gelenler! Eğer rüya yorumluyorsanız, benim rüyamı da bana yorumlayınız.”

44- “*Kâlû adgâsu ahlâm(ahlâmin), ve mâ nahnu bi-te’vili l-ahlâmi bi-’âlimîn(’âlimîne)*” / (Yorumcular) dediler ki: “Bunlar karmakarışık hayaller, düşlerdir. Biz böyle düşlerin tevilini bilenlerden değiliz.”

45- “*Ve kâle llezî necâ minhumâ ve-d-dekere ba’de ummetin ene unebbiukum bi-te’vilihi fe-ersilûni*” / (Zindandaki) iki kişiden kurtulmuş olan, uzun bir zaman sonra (Yûsuf’u) hatırlayarak dedi ki: “Ben size onun yorumunu haber veririm, beni hemen (zindana) gönderin.”

46- “*Yûsufu eyyuhâ s-siddîku eftinâ fî seb’i bakarâtin simânin ye’kuluhunne seb’un icâfun ve seb’i sunbulâtin hudrin ve uhare yâbisâtin, le’allî erci’u ilâ n-nâsi le’allehum ya’lemûn(ya’lemûne)*” / (Yûsuf’un yanına gelerek dedi ki): “Ey Yûsuf, ey siddik (doğru sözlü) arkadaşım! (Rüyada görülen) yedi arık ineğin yediği yedi semiz inek ile yedi yeşil başak ve diğerleri de kuru olan (başaklar) hakkında bize yorum yap. Ümit ederim ki, insanlara (isabetli yorumunla) dönerim de belki onlar da doğruyu öğrenirler.”

47- “*Kâle tezra’ûne seb’a sinîne deebâ(deeben), fe-mâ hasadtum fe-zerûhu fî sunbulihî illâ kalîlen mimmâ te’kulûn(te’kulûne)*” / Yûsuf dedi ki: “Yedi sene âdetiniz üzere ekin ekersiniz. Sonra da yiyeceklerinizden az bir miktar hariç, biçtiklerinizi başağında (stok edip) bırakınız.

48- “*Summe ye’tî min ba’di zâlîke seb’un şidâdun ye’kulne mâ kaddemtum lehunne illâ kalîlen mimmâ tubsinûn(tubsinûne)*” / Sonra bunun ardından, saklayacaklarınızdan az bir miktar (tohumluk) hariç, o yıllar için biriktirdiklerinizi yiyip bitirecek yedi kıtık yılı gelecektir.”

ÂYET 49-57 219

49- “*Summe ye’tî min ba’di zâlîke âmun fihî yuğâsu n-nâsu ve fihî ya’sırûn(ya’sırûne)*” / Sonra bunun ardından da bir yıl gelecek ki, o yılda insanlara (Allah tarafından) yardım olunacak ve o yılda (meyve suyu ve yağ) sıkacaklar.

50- “*Ve kâle l-meliku'tûni bihi, fe-lemmâ câebu r-resûlu kâle'rci' ilâ rabbike fes'elhu mâ bâlun nisveti llâti katta'ne eydiyehunn(eydiyehunne), inne rabbi bi-keydihinne 'alim('alimun)’* / (Adam bu yorumu getirince) kral dedi ki: “Onu bana getirin!” Resûl/elçi, Yûsuf'a geldiği zaman, (Yûsuf) dedi ki: “Efendine dön git de ona, ‘Ellerini kesen o kadınların halî neydi?’ diye sor. Şüphesiz, benim Rabb'im onların hilesini çok iyi bilir.”

51- “*Kâle mâ hatbukunne iz râvedtunne yûsufe 'an nefsihi, kulne bâşe lillâhi mâ 'alimnâ 'aleyhi min sûin, kâlet imraetu'l-azîzi l-âne hashasa l-hakku ene râvedtuhu 'an nefsihi ve innebu le-mine s-sâdikîn(sâdikîne)’* / (Kral kadınlara) dedi ki: “Yûsuf'un nefsinden murat almak istediğiniz zaman durumunuz neydi?” Kadınlar, “Hâşâ! Allah için, biz ondan hiçbir kötülük görmedik.” dediler. Aziz'in karısı da dedi ki: “Şimdi hak olan gerçek ortaya çıktı. Ben onun nefsinden murat almak istemişim. Şüphesiz ki o doğru söyleyen ‘sadıkiyn’lerdendir.”

52- “*Zâlike li-ya'leme enni lem ehunhu bi-l-ğaybi ve ennallâhe lâ yehdî keyde'l-bâinîn(hâinîne)’* / (Yûsuf dedi ki): “Bu, Aziz'in yokluğunda ona hainlik etmediğimi ve Allah'ın hainlerin hilesini başarıya ulaştırmayacağını (herkesin) bilmesi içindir.

53- “*Ve mâ uberriu nefsi, inne n-nefse le-emmâretun bi-s-sûi illâ mâ rahime rabbî, inne rabbi ğafûrun rahîm(rahîmun)’* / (Bununla beraber) nefsimi temize çıkarmıyorum. Çünkü nefis, aşırı şekilde kötülüğü emreder; Rabb'im acıyıp korumuş başka. Şüphesiz, Rabb'im çok bağışlayan, pek esirgeyendir.”

54- “*Ve kâle l-meliku'tûni bihi establihu li-nefsi, fe-lemmâ kellemebu kâle inneke l-yevme ledeynâ mekinun emîn(emînun)’* / Kral dedi ki: “Onu bana getirin, onu kendime özel danışman edineyim.” Onunla konuşunca: “Bugün sen yanımızda yüksek makam sahibi ve güvenilir birisin.” dedi.

55- “*Kâle c'alni 'alâ hazâini'l-ard(ardı), innî hafîzun 'alim('alimun)’* / “Beni ülkenin hazinelerine tayin et! Çünkü ben (onları) çok iyi korurum ve bu işi bilirim.” dedi.

56- “*Ve kezâlike mekkennâ li-yûsufe fî l-ard(ardı), yetebevveu minhâ haysu yeşâu, nusibu bi-rahmetinâ men neşâu ve lâ nudûu ecre'l-muhsinin(muhsinîne)’* / Ve böylece Yûsuf'a orada dilediği gibi hareket etmek üzere ülke içinde yetki verdik. Biz dilediğimiz kimseye rahmetimizi eriştiririz. Ve güzel davrananların mükâfatını zâyi etmeyiz.

57- “*Ve le-ecru'l-âhıratı hayrun li-llezîne âmenû ve kânû yettekûn(yettekûne)’* / İman edip de (kötülüklerden) sakinanlar için âhıret mükâfatı daha hayırlıdır.

ÂYET 58-66..... 251

58- “*Ve câe ihvetu yûsufe fe-dehalû 'aleyhi fe-'arafehum ve hum lebhû munkirûn(munkirûne)’* / Yûsuf'un kardeşleri gelip onun huzuruna girdiler, (Yûsuf) onları tanıdı, onlar onu tanımıyorlardı.

59- “*Ve lemmâ cebhezehum bi-cebâzihim kâle'tûni bi-ahin lekum min ebikum, e-lâ terevne enni ûfi l-keyle ve ene hayru'l-munzilin(munzilîne)’* / (Yûsuf) onların yüklerini hazırlayınca dedi ki: “Sizin baba bir kardeşinizi de bana getirin. Görmüyor musunuz, ben ölçेği tam dolduruyorum ve ben misafirperverlerin en iyisiyim.

60- “*Fe-in lem te'tûni bihi fe-lâ keyle lekum indî ve lâ takrabûni’* / Eğer onu bana getirmezseniz, artık benim yanımda size verilecek bir ölçek (erzak) yoktur, bana hiç yaklaşmayın!”

61- “*Kālū se-nurâvidu ‘anbu ebâhu ve innâ le-fâ’ ilûn(fâ’ ilûne)*” / Dediler ki: “Onu babasından istemeye çalışacağız, kuşkusuz bunu yapacağız.”

62- “*Ve kâle li-fitÿânihî ‘c’alû bidâatehum fî rihâlihîm, le’allehum ya’ rifûnehâ izâ nkalebû ilâ eblîhim le’allehum yerci’ ün(yerci’ ûne)*” / (Yûsuf) emrindeki gençlere dedi ki: “Sermayelerini yüklerinin içine koyun. Olur ki ailelerine döndüklerinde bunun farkına varırlar da belki geri gelirler.”

63- “*Fe-lemmâ race’ û ilâ ebîhim kâlû yâ ebânâ muni’a minnâ l-keylu fe-ersil me’anâ ebânâ nektel ve innâ lebû le-hâfizûn(hâfizûne)*” / Babalarına döndüklerinde dediler ki: “Ey babamız! Erzak bize yasaklandı. Kardeşimizi (Bünyamin’i) bizimle beraber gönder de (onun sayesinde) ölçüp alalım. Biz onu mutlaka koruyacağız.”

64- “*Kâle bel âmenukum ‘aleyhi illâ kemâ emintukum ‘alâ ahîbi min kabl(kablu), fa-llâhu hayrun hâfizâ(hâfizen) ve huve erhamu’r-râhimîn(râhimîne)*” / Ya’kûb dedi ki: “Daha önce kardeşi (Yûsuf) hakkında size ne kadar güvendiysen, bunun hakkında da size ancak o kadar güvenirim! (Ben onu sadece Allah’a emânet ediyorum); Allah en hayırlı koruyucudur. O, acıyanların en merhametlisidir.”

65- “*Ve lemmâ fetahû metâ’ahum vecedû bidâ’atehum ruddet ileyhîm, kâlû yâ ebânâ mâ nebgî, hâzihî bidâ’atunâ ruddet ileynâ, ve nemîru ehlenâ ve nahfazû ebânâ ve nezdâdu keyle beîr(beîrin), zâlîke keylun yesîr(yesîrun)*” / Eşyalarını açtıklarında sermayelerinin kendilerine geri verildiğini gördüler. Dediler ki: “Ey babamız! Daha ne istiyoruz. İşte sermayemiz de bize geri verilmiş. (Onunla yine) ailemize yiyecek getiririz, kardeşimizi koruruz ve bir deve yükü de fazla alırız. Çünkü bu (seferki aldığımızı) az bir miktardır.”

66- “*Kâle len ursilehu me’akum battâ tu’tûni mevsikan minallâhî le-te’tunnenî bibî illâ en yuhâta bikum, fe lemmâ âtevhu mevsikabum kâla llâhu ‘alâ mâ nekûlu vekil(vekilun)*” / (Ya’kûb) dedi ki: “Kuşatılmanız (ve çaresiz kalma durumunuz) hariç, onu bana mutlaka getireceğinize dair Allah adına bana sağlam bir söz vermediğiniz takdirde onu sizinle beraber göndermem!” Ona (istediği şekilde) teminatlarını verdiklerinde dedi ki: “Söylediklerimize Allah şâhittir.”

ÂYET 67.....271

67- “*Ve kâle yâ beniyye lâ tedhulû min bâbin vâhidin ve-dbulû min ebvâbin mutferrîkatîn, ve mâ ugnî ‘ankum minâ llâhî min şey’in, ini l-bukmu illâ lillâh(lillâhî), ‘aleyhi tevekkeltû ve ‘aleyhi fe-l-yetevekkeli l-mutevekkilûn(mutevekkilûne)*” / Sonra şöyle dedi: “Oğullarım! (Şehre) hepimiz bir kapıdan girmeyin, ayrı ayrı kapılardan girin. Ama, Allah’tan (gelecek) hiçbir şeyi sizden savamam. Hüküm, Allah’tan başkasının değildir. (Onun için) ben yalnız O’na dayandım. Tevekkül edenler yalnız O’na dayansınlar.”

ÂYET 68-76279

68- “*Ve lemmâ dehalû min baysu emerehum ebûhum, mâ kâne yuğnî ‘anbum minâ llâhî min şey’in illâ bâceten fî nefsi ya’kûbe kadâhâ, ve innehû le-zû ‘ilmîn li-mâ ‘allemnâbu ve lâkinne ekseren-nâsi lâ ya’lemûn(ya’lemûne)*” / Babalarının kendilerine emrettiği yerden (çeşitli kapılardan) girdiklerinde (onun emrini yerine getirdiler. Fakat bu tedbir) Allah’tan gelecek hiçbir şeyi onlardan savamazdı, ancak Ya’kûb içindeki bir dileği açığa vurmuş oldu. Şüphesiz o, ilim sahibiydi, çünkü ona biz öğretmiştik. Fakat insanların çoğu bilmezler.

69- “*Ve lemmâ dehalû ‘alâ yûsufe âvâ ileyhi ehâbu, kâle inni ene abûke fe-lâ tebtis bimâ kânû ya’ melûn(ya’ melûne)*” / Yûsuf’un yanına girdiklerinde öz kardeşini yanına aldı ve “Bilesin ki ben senin kardeşimim, onların yaptıklarına üzülme.” dedi.

70- “*Fe-lemmâ cebhezehum bi-cebâzihim ceale s-sikâyete fî rahli ahîbi, summe ezzene muezzinun eyyetuhâ l-îru innekum le-sârikûn(sârikûne)*” / (Yûsuf) onların yükünü hazırladığı zaman maşrapayı kardeşinin yükü içine koydu! (Kafile hareket ettikten) sonra bir tellal: “Ey kafile! Siz hırsızısınız!” diye seslendi.

71- “*Kâlû ve akbelû ‘aleyhim mâzâ tefkidûn(tefkidûne)*” / (Yûsuf’un kardeşleri) onlara dönerek: “Ne arıyorsunuz?” dediler.

72- “*Kâlû nefkidu suvâ’a l-meliki ve li-men câe bihî hımlu beîrin ve ene bihî za’ im(za’ imun)*” / Kralın su kabını arıyoruz; onu getirene bir deve yükü (bahşiş) var dediler. (İçlerinden biri:) “Ben buna kefilim.” dedi.

73- “*Kâlû tallâhi le-kad ‘alimtum mâ ci’ nâ li-nufside fî l-ardı ve mâ kunnâ sârikîn(sârikîne)*” / “Allah’a and olsun ki, bizim yeryüzünde fesat çıkarmak için gelmediğimizi siz de biliyorsunuz. Biz hırsız da değiliz.” dediler.

74- “*Kâlû fe-mâ cezâuhû in kuntum kâzibîn(kâzibîne)*” / (Yûsuf’un adamları) dediler ki: “Peki, siz yalancısınız bunun cezası nedir?”

75- “*Kâlû cezâuhu men vucide fî rahlihi fe-huve cezâuhu, kezâlike neczi z-zâlimîn(zâlimîne)*” / “Onun cezası, kayıp eşya kimin yükünde bulunursa işte o (şahsa el koymak) onun cezasıdır. Biz zâlimleri böyle cezalandırırız.” dediler.

76- “*Fe-bede bi-ev’iyetihim kable vi’ âi ahîbi, summe stabracehâ min vi’ âi ahîbi, kezâlike kidnâ li-yûsuf(yûsufe), mâ kâne li-ye’ huze ehâbu fî dini’ l-meliki, illâ en yeşâallah(yeşâallahû), nerfe’u deracâtin men neşâu, ve fevka kulli zî ‘ilmin ‘alim(‘alimun)*” / Bunun üzerine Yûsuf, kardeşinin yükünden önce onların yüklerini (aramaya) başladı. Sonra da onu, kardeşinin yükünden çıkarttı. İşte biz Yûsuf’a böyle bir tedbir öğrettik, yoksa kralın kanununa göre kardeşini tutamayacaktı. Ancak Allah’ın dilemesi hariç. Biz kimi dilersek onu derecelerle yükseltiriz. Zira her ilim sahibinin üstünde daha iyi bilen birisi vardır.

ÂYET 77-83 301

77- “*Kâlû in yesrik fe-kad seraka ahun lehu min kabl(kablu), fe-eserrahâ yûsufu fî nefsihi ve lem yubdihâ lehum kâle entum şerrun mekânâ(mekânen), vallâhu a’lemu bimâ tasifûn(tasifûne)*” / (Kardeşleri) dediler ki: “Eğer o çaldıysa, daha önce onun bir kardeşi de çalmıştı.” Yûsuf bunu içinde sakladı, onlara açmadı. (Kendi kendine) dedi ki: “Siz daha kötü durumdasınız! Allah sizin anlattığınızı çok iyi bilir.”

78- “*Kâlû yâ eyyuhâ l-‘azîzu inne lehû eben şeyhan kebîran fe-huz ehadenâ mekânehu, innâ nerâke mine’ l-muhsinîn(muhsinîne)*” / Dediler ki: “Ey Aziz! Gerçekten onun çok yaşlı bir babası var. Onun yerine bizim birimizi alıkoy. Zira biz seni, iyilik edenlerden görüyoruz.”

79- “*Kâle ma’ âza llâhi en ne’ huze illâ men vecednâ metâ’anâ indehû innâ izen le-zâlimûn(zâlimüne)*” / Dedi ki: “Eşyamızı yanında bulduğumuz kimseden başkasını yakalamaktan Allah’a sığınırız, o takdirde biz gerçekten zâlimler oluruz!”

80- “*Fe lemmâ stey’ esû minhu halasû neciyyâ(neciyyen), kâle kebîruhum e-lem ta’ lemû enne ebâkum kad ehaze ‘aleykum mevsikan minallâhi ve min kablu mâ ferrattum fî*

yûsuf(yûsufe), fe-len ebraha l-arda hattâ ye'zene li ebi ev yabkuma llâhu li ve huve hayru'l-hâkimîn(hâkimîne)' / Ondan ümitlerini kesince, (meseleyi) gizli görüşmek üzere ayrılıp (bir kenara) çekildiler. Büyükleri dedi ki: “Babanızın sizden Allah adına söz aldığını, daha önce de Yûsuf hakkında işlediğiniz kusuru bilmiyor musunuz? Babam bana izin verinceye veya benim için Allah hükmedinceye kadar bu yerden asla ayrılmayacağım. O hükmedenlerin en hayırlısıdır.

81- “*Irci'û ilâ ebikum fe-kûlû yâ ebânâ inne bneke seraka, ve mâ şehidnâ illâ bimâ 'alimnâ ve mâ kunnâ li-l-ğaybi hâfizîn(hâfizîne)'* / Babanıza dönün ve deyin ki: ‘Ey babamız! Şüphesiz oğlun hırsızlık yaptı. Biz, bildiğimizden başkasına şahitlik etmedik. Biz gaybın bekçileri değiliz.

82- “*Ve-s'eli l-karyete lleti kunnâ fi-hâ ve-l-îra lleti akbelnâ fi-hâ, ve innâ le-sâdikûn(sâdiküne)'* / (İstersen) içinde bulunduğumuz şehire (Mısır halkına) ve aralarında geldiğimiz kafileye de sor. Biz gerçekten doğru söylüyoruz.”

83- “*Kâle bel sevvelet lekum enfusukum emrâ(emren), fe-sabrun cemil(cemîlun), 'asâ llâhu en ye'tiyenî bihim cemi'â(cemî'an), innehu huve l-'alîmu l-bakîm(bakîmu)'* / (Babalari) dedi ki: “Hayır, nefisleriniz sizi (böyle) bir işe sürükledi. (Bana düşen) artık, güzel bir sabırdır. Umulur ki, Allah onların hepsini bana getirir. Çünkü O çok iyi bilendir, hikmet sahibidir.”

ÂYET 84-92..... 317

84- “*Ve tevellâ 'anhum ve kâle yâ esefâ 'alâ yûsufe ve-byaddat 'aynâhu mine l-huznî fe-huve kezîm(kezîmun)'* / Onlardan yüz çevirdi, “Ah Yûsuf'um ah!” diye sızlandı ve kederini içine gömmesi yüzünden gözlerine boz (perde) geldi.

85- “*Kâlû tallâhi teftieu tezkuru yûsufe hattâ tekûne haradan ev tekûne mine'l-hâlikîn(hâlikîne)'* / (Oğulları): “Allah'a and olsun ki sen hâlâ Yûsuf'u anıyorsun. Sonunda ya hasta olacaksın ya da büsbütün helâk olacaksın!” dediler.

86- “*Kâle innemâ eşkû bessî ve huznî ilâllâhi ve a'lemu minallâhi mâ lâ ta'lemûn(ta'lemüne)'* / (Ya'kûb): “Ben gam ve kederimi sadece Allah'a arz ediyorum. Ve ben sizin bilemeyeceğiniz şeyleri Allah tarafından (vahiy ile) biliyorum.” dedi.

87- “*Yâ beniyye zhebû fe-tehassesû min yûsufe ve abihi ve lâ tey'esû min ravbillâh(ravbillâhi), innehu lâ yey'esu min ravbillâhi illâ l-kavmu l-kâfirûn(kâfirüne)'* / Ey oğullarım! Gidin de Yûsuf'u ve kardeşini iyice araştırın, Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. Çünkü kâfirler topluluğundan başkası, Allah'ın rahmetinden ümit kesmez.

88- “*Fe-lemmâ dehalû 'aleyhi kâlû yâ eyyuhâ l-'azîzu messenâ ve ehlenâ d-durru ve ci'nâ bi-bidâ'atin muzcâtin fe-evfi lenâ l-keyle ve tesaddak 'aleynâ, innallâhe yeczi l-mutesaddikin(mutesaddikîne)'* / Yûsuf'un yanına girdiklerinde dediler ki: “Ey Aziz! Bizi ve ailemizi kıtlık bastı ve biz değersiz bir sermaye ile geldik. Hakkımızı tam ölçerek ver. Ayrıca bize başışta da bulun. Şüphesiz Allah sadaka verenleri mülkâfatlandırır.”

89- “*Kâle hel 'alimtum mâ fe'altum bi-yûsufe ve abihi iz entum câbilûn(câbilüne)'* / Yûsuf dedi ki: “Siz câhilliğiniz yüzünden Yûsuf ve kardeşine yaptıklarınızı biliyor musunuz?”

90- “*Kâlû e-inneke le-ente yûsuf(yûsufu), kâle ene yûsufu ve hâzâ abî kad menna llâhu 'aleynâ, innehu men yetteki ve yasbir fe-innallâhe lâ yudî'u ecre l-muhsinîn(muhsinîne)'* / “Yoksa sen, gerçekten Yûsuf musun?” dediler. O da, “(Evet) ben Yûsuf'um, bu da

kardeşim. (Birbirimize kavuşmayı) Allah bize lütfetti. Çünkü kim (Allah'tan) korkar ve sabrederse şüphesiz, Allah güzel davrananların mükâfatını zâyi etmez.” dedi.

91- “*Kâlû tallâhi le-kad âsereke llâhu 'aleynâ ve in kunnâ le-hâtîtin(hâtîtine)*” / (Kardeşleri) dediler ki: “Allah'a and olsun, hakikaten Allah seni bize üstün kılmış. Gerçekten biz hatâya düşmüşüz.”

92- “*Kâle lâ tesrîbe 'aleykumu l-yevm(yevme), yağfiru llâhu lekum ve huve erhamu r-râhimîn(râhimîne)*” / (Yûsuf) dedi ki: “Bugün sizi kınamak yok, Allah sizi affetsin! O, merhametlilerin en merhametlisidir.”

ÂYET 93-98.....341

93- “*Yezhebû bi-kamisi hâzâ fe-elkûhu 'alâ vechi ebî ye'ti basîrâ(basîran), ve-rûni bi-ehlikum ecma'in(ecma'îne)*” / “Şu benim gömleğimi götürün de onu babamın yüzüne koyun, (gözleri) görecek duruma gelir. Ve bütün ailenizi bana getirin.”

94- “*Ve lemmâ fasalati l-'îru kâle ebûhum innî le-ecidu rîha yûsufe lev lâ en tufennidûni*” / Kafile (Mısır'dan) ayrılınca, babaları (yanındakilere), “Eğer bana bunamış demezseniz inanın ben Yûsuf'un kokusunu alıyorum!” dedi.

95- “*Kâlû tallâhi inneke le-ftî dalâlike l-kadîm(kadîmi)*” / (Onlar da,) “Vallahi sen hâlâ eski şaşkınlığındasın.” dediler.

96- “*Fe-lemmâ en câe l-beşîru elkâhu 'alâ vechibi fe-rtedde basîrâ(basîran), kâle e-lem ekul lekum innî a'lemu minallâhi mâ lâ ta'lemûn(ta'lemûne)*” / Müjdecî gelince, gömleği onun yüzüne koyar koymaz (Ya'kûb) görür oldu. Ben size, “Allah tarafından (vahiy ile) sizin bilemeyeceğiniz şeyleri bilirim demedim mi!” dedi.

97- “*Kâlû yâ ebânâ stağfir lenâ zunûbenâ innâ kunnâ hâtîtin(hâtîtine)*” / (Oğulları) dediler ki: “Ey babamız! (Allah'tan) bizim günahlarımızın affını dile! Çünkü biz gerçekten günahkârlar idik.”

98- “*Kâle sevfe estağfiru lekum rabbî, innehu huve l-gafîru r-rahîm(rahîmu)*” / (Ya'kûb,) “Sizin için Rabb'imden af dileyeceğim. Çünkü O çok bağışlayan, pek esirgeyendir.” dedi.

ÂYET 99-105361

99- “*Fe-lemmâ dehalû 'alâ yûsufe âvâ ileyhi ebeveyhi ve kâle dhubû mısra in şâallâhu âminîn(âminîne)*” / (Hep beraber Mısır'a gidip) Yûsuf'un yanına girdikleri zaman, ana-babasını kucakladı, “Güven içinde Allah'ın iradesiyle Mısır'a girin!” dedi.

100- “*Ve rafê'a ebeveyhi 'alâ l-'arşî ve harrû lehu succedâ(succeden), ve kâle yâ ebeti hâzâ te'vîlu ru'yâye min kablu kad ce'alehâ rabbî hakkâ(hakkân), ve kad absene bî iz abracenî mine's-sicni ve câe bikum mine'l-bedvi min bâ'di en nezeğa ş-şeytânü beynî ve beyne ihvetî, inne rabbî latîfun li-mâ yeşâu, innehu huve l-'alîmu l-hakîm(hakîmu)*” / Ana ve babasını tahtının üstüne çıkartıp oturttu ve hepsi onun için (ona kavuştukları için) secdeye kapandılar. (Yûsuf) dedi ki: “Ey babacığım! İşte bu, daha önce (gördüğüm) rüyanın tevîlidir. Rabb'im onu hak olarak gerçekleştirdi. Doğrusu, Rabb'im bana (çok şey) ihsanda bulundu... Beni zindandan çıkardı ve şeytan benimle kardeşlerimin arasını bozduktan sonra sizi çölden getirdi. Şüphesiz ki Rabb'im dilediğine lütfedicidir. Kuşkusuz O her şeyi çok iyi bilen Alîm'dir, hikmet sahibi Hakîm'dir.”

101- “*Rabbi kad âteytenî mine’l-mulki ve ’allemtenî min te’vîli’l-ehâdis(ehâdisi), fâtıra s-semâvâti ve l-ardı ente veliyyî fi d-dunyâ ve l-âhirati, teveffeni muslimen ve elhikni bi-s-sâlihîn(sâlihîne)*” / “Ey Rabb’im! Mülkten bana (nasibimi) verdin ve bana (rüyada görülen) olayların tevîlini de öğrettin. Ey gökleri ve yeri yaratan! Sen dünyada da âhirette de benim sahibimsin. Beni Müslüman olarak öldür ve beni sâlihler arasına kat!”

102- “*Zâlike min enbâi’l-ğaybi nûhîbi ileyke, ve mâ kunte ledeyhîm iz ecma’ û emrehum ve hum yemkurûn(yemkurüne)*” / İşte bu (Yûsuf kıssası) gayb haberlerindedir. Onu sana vahy ediyoruz. Onlar hile yaparak işlerine karar verdikleri zaman sen onların yanında değildin (ki bunları bilesin).

103- “*Ve mâ ekseru’n-nâsi ve lev haraste bi-mu’minîn(mu’minîne)*” / Sen ne kadar üstüne düşsen de insanların çoğu îman edecek değillerdir.

104- “*Ve mâ tes’eluhum ’aleyhi min ecrin, in huve illâ zikrun li-l-âlemin(’âleminne)*” / Halbuki sen bunun için (Nebîlik görevini îfa için) onlardan bir ücret istemiyorsun. O (Kur’an), âlemler için ancak bir öğüttür.

105- “*Ve keeyyin min âyetin fi s-semâvâti ve l-ardı yemurrüne ’aleyhâ ve hum ’anhâ mu’ridûn(mu’ridüne)*” / Göklerde (semâvatta) ve yerde (arzda) nice deliller vardır ki, onlar bu delillerden yüzlerini çevirip geçerler.

ÂYET 106-108387

106- “*Ve mâ yu’minu ekseruhum billâhi illâ ve hum muşrikûn(muşriküne)*” / Onların çoğu, ancak ortak koşarak (şirkle) Allah’a îman ederler.

107- “*E-fe-eminû en te’tiyehum gâşiyetun min ’azâbi llâhi ev te’tiyehumu s-sâ’atu bağteten ve hum lâ yeş’urûn(yeş’urüne)*” / Allah tarafından kuşatıcı bir felâket gelmesi veya farkında olmadan kıyâmetin ansızın kopması karşısında kendilerini emin mi gördüler?

108- “*Kul hâzîbi sebîli ed’ û ilâllâhi ’alâ basîratin ene ve meni ttebe’anî, ve subhânallâhi ve mâ ene minne’l-muşrikîn(muşrikîne)*” / (Resûlüm!) De ki: “İşte bu, benim yolumdur. Ben Allah’a çağırıyorum, ben ve bana uyanlar aydınlık bir yol üzerindeyiz. Allah’ı (ortaklardan) tenzih ederim! Ve ben ortak koşanlardan değilim.”

ÂYET 109-111399

109- “*Ve mâ erselnâ min kablike illâ ricâlen nûhî ileyhîm min ehli’l-kurâ, e-fe-lem yesîrû fi l-ardı fe-yanzurû keyfe kâne ’âkıbetu llezîne min kablihîm, ve le-dâru’l-âbirati hayrun li-llezîne ttekav, e-fe-lâ ta’ kulûn(ta’ kulüne)*” / Senden önce de, şehirlere halkından kendilerine vahyettiğimiz ricallerden başkasını göndermedik. (Kâfirler) yeryüzünde hiç gezmediler mi ki, kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğunu görsünler! Sakınanlar için âhiret yurdu elbette daha iyidir. Hâlâ aklınızı kullanmıyor musunuz?

110- “*Hattâ izâ stey’ese r-rusulu ve zannû ennehum kad kuzibû câehum nasrunâ fe-nucçie men neşâu, ve lâ yureddu be’sunâ ’ani l-kavmi l-mucrimîn(mucrimîne)*” / Nihayet resûller ümitlerini yitirip de kendilerinin yalana çıkarıldıklarını sandıkları sırada onlara yardımımız gelir ve dilediğimiz kimse kurtuluşa erdirilir. (Fakat) suçlular topluluğundan azabımız asla çevrilmez.

111- “*Le-kad kâne fi kasasihîm ibratun li-uli’l-elbâb(elbâbi), mâ kâne hadîsen yufterâ ve lâkin tasdîka llezî beyne yedyhî ve tafsîle kulli şey’in ve huden ve rahmeten li-kavmin*

yu'minûn(yu'minûne)" / And olsun, onların (geçmiş nebi ve ümmetlerinin) kıssalarında akıl sahipleri için pek çok ibretler vardır. (Bu Kur'an) uydurulabilecek bir söz değildir. Fakat o, kendinden öncekileri tasdik eden, her şeyi açıklayan (Bir Kitap'tır); iman eden toplum için bir rahmet ve bir hidâyettir.

Hz. Zeliha, Cenâb-ı Yûsuf'a Nasıl Zevce Oldu? 408

Hile ve İmtihan Seferi Ya'kûb ve Yûsuf'un (a.s.) Kıssası Hakkındadır..... 421

KAYNAKÇA427

GENEL DİZİN431

ÖNSÖZ

Bu sûre insân-ı kâmiller tarafından büyük bir özenle açıklanmış, zîra Kur'ân'ın anahtar sûrelerinden biridir. Allahu Azîmüŝŝân'ın da buyurduğu gibi bu sûrede idrak edenler için çok büyük hikmetler vardır. Zîra ezeliî nasibinde kâmil olanın hangi aşamalardan geçtiğinin en güzel delilidir. Sûreyi âyet âyet okuyup Allah sevgililerinin yorumlarıyla anlamaya ve anlatmaya çalıştık. Ne kadar şanslıyız ki tefsirleri gerçek insân-ı kâmiller tarafından yapılmış, bize de sadece âyetlerin sonunda açıklanan hakîkî Müslüman olma isteğinden başka bir yorum kalmamıştır. Okuyanın da aynı mânâyı idrak etmesi dileğiyle Allah anlamayı nasip etsin.

Cemâlnur Sargut

YÛSUF SÛRESİ

• Yûsuf Sûresi Mekke’de nâzil olmuştur. 111 âyettir. Bu sûre, önceki sûrede bahsedilen peygamberlerin kıssalarını tamamlayıcı mahiyettedir. Bu kıssa da kulun karşılaştığı sıkıntılara karşı teselli bulacağı ve kalbini kuvvetlendireceği bir kıssadır, fakat olay ve açıklamasının uzunluğundan dolayı müstakil olarak anlatılmıştır.¹

• Nüzul sebebi, rivayet olunuyor ki Yahudi bilginlerinden bazıları, Mekke müşriklerinin ileri gelenlerine, “Muhammed’e sorun bakalım, İsrâiloğulları Mısır’a hangi sebepten dolayı geçmişlerdir, Muhammed buna ne diyecek!” diye telkinde bulunmuşlar, onlar da sormuşlar, bunun üzerine işte bu Yûsuf Sûresi nâzil olmuştur.

Nitekim “*Yûsuf ile kardeşleri kıssasında soranlar için âyetler vardır.*” (Yûnus, 7) âyetindeki “*soranlar için*” ifadesinde de buna işaret edilmektedir. Muhammed b. İshak’ın deyişine göre, sûrenin nüzul sebebi, Mekke müşriklerinin, Resûlullah’a yaptığı ezâdan dolayı, daha önce Hz. Yûsuf’a kardeşlerinin duyduğu haset ve yaptıkları ezâyaya rağmen onun Allah’a teslimiyetini, Allah’ın da ona ihsan ve ikramını anlatarak, peygamberini teskin ve teselli etmektir. Sa’d b. Ebi Vakkas’dan nakledildiğine göre, Kur’an inzal olundu, Hz. Peygamber inen âyetleri, onlara tilavet ediyordu. Sonra “bize kıssa da anlatsan” diye istekte bulundular. Bunun üzerine bu sûre nâzil oldu.²

1 İbn Acibe el-Hasanî, *Bahrü’l-Medîd*, c. 4, s. 395.

2 Elmalılı M. Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur’an Dili*, (2011), c. 5, s. 29-30.

- Yûsuf Sûresi, Allah'a tevekkül eden bir kulun, ne kadar çok yönlü haksızlığa uğrarsa uğrasın, Allah'ın yardımıyla hepsinden kurtulup düze çıkacağını göstermektedir.³

- *Mesnevî*'den “*Yûsuf'un hikâyesi öyle bir hikâyedir ki, başı ülfet ve ünsiyet, ortası iştiyak ve hicret, sonu ismeti müştemil, rahmet ve mağfi-rettir.*” beyitleri okunduğu zaman Hz. Ken'an er-Rifâî, şu cevabı verdi: “Evet, hakîkî olan her hikâye-i aşk öyledir.”⁴

Yûsuf Sûresi kâmil olma yolunda bir kulun kat edeceği merhaleleri anlatır. Sûrenin “Beni Müslüman olarak öldür ve beni sâlihler arasına kat!” (Yûsuf, 101) âyeti kâmil olmanın yeterli olmadığını, kemâl noktasına ancak İslâm'la varılabileceğini anlatır.

*Burada Hz. Yûsuf'un hakîkatteki ismi ve mânâsı, tevil kabiliyeti ve bunun ancak kâmil insanda olabileceği fikridir. Hz. Yûsuf bu kabiliyeti yani tevil ya da rüya tâbiri (hâdiselerin tâbir edilmesi) kabiliyetini tecellî ettirmiş, böylece de mübârek ismi rüya tâbiri ile birlikte anılmıştır.*⁵

- Tevil, bir şeyi evveline götürmek demektir. Dolayısıyla İslâm kaynaklarında tevil, Kur'ân'ın dış sûretinin örtüsünü kaldırarak, bunun altındaki ezeli iç mânâyı ortaya çıkarmaktır. Açarsak, herhangi bir olay ya da durumu ilk mânâsına döndürme kabiliyetidir. İnsana uygularsak, tevil, nefsin ezeli tabiatını kavrama kabiliyetidir ya da genel bir ifadeyle söylersek, tevil, “nefsin ilmidir.” Bu sebeple Ya'kûb'un 6. âyette Yûsuf'a söylediği “*Rabb'in seni seçecek, olayların tevilini öğretecek ve senin üzerindeki rahmetini tamamlayacak.*” sözleri bize Yûsuf'un er geç nefsin ilmini öğreneceğini ve bu kazanılmış bilginin Allah'ın açıkça onu seçmiş olmasının sonucu olduğunu söylemektedir.⁶

- İbn Arabî'ye göre tahayyül edilen şey tâbir edilir, mesela rüya öyledir. Her söz tâbir edilir ve tevil edilir. Öyleyse âlemde tevil edilmeyecek söz yoktur. Bu nedenle Allah şöyle der: *'Hâdiselerin tevilini*

3 Elmalılı M. Hamdi Yazır, *a.g.e.*, c. 5, s. 28.

4 Sâmiha Ayverdi-Safiye Erol-Nezihe Araz-Sofi Huri, *Ken'an Rifâî ve Yirminci Asrın Işığında Müslümanlık*, s. 526.

5 *Derleyenin Notu.*

6 Mohammed Rustom, *The Quranic Story of Joseph as a “History” of the Human Soul*, s. 280-288.

öğrensin diye...' (Yûsuf, 21). Her söz, dinleyeninde hâdis, yani zaman içinde meydana gelmektedir. Tevilin bir türü sözün sahibinin kastettiği anlama isabet ederken bazı teviller konuşanın kastına yanlış tespit eder. Konuşanın kastını tespitte ister yanılınsın ister isabet etsin, bütün teviller (bir yönüyle) doğrudur. Binâenaleyh her şey tâbire elverişlidir ve bu hususta ifadede kullanılan terimi veya ibareyi anlamayan veya bilmeyen dinleyicinin anlayışı önemli değildir.

'Zevk ilimleri ve keyfiyetleri aktarılamaz' denilmiştir, bu sözün söylenmesinin nedeni şudur: Böyle bilgileri söylemek ve ifade etmek, dinleyenin anlayışına yöneliktir. Bu nedenle onların aktarılamayacağı söylenmiştir. Dinleyenin bir şeyi anlamaması, o anlamı idrak eden insanın kendisi için bir lafızla onu ifade etmesine engel değildir. Söz konusu lafız zevk yoluyla idrak ettiği şeyi gösterir ve belli bir vakitte 'zevk ettiği' şeyi unuttuğunda o söz kendisine hatırlatıcı ve uyarıcı olur. Bununla birlikte zevki olmayan insan o sözü anlamaz. Binâenaleyh tevil hayalinde meydana gelmiş bu sözün döndürüleceği ve irca edileceği anlamı tespit etmekten ibarettir. Hâdiseleri bildirmeye ibare ve rüyadaki tâbire 'tâbir' denilmesinin sebebi, haber verenin söylediği sözle 'ubur' (geçmek) ediyor olmasıdır. Başka bir ifadeyle kişi sözünüle nefsinin mertebesinden dinleyenin nefsinde geçmektedir. Öyleyse haber veren insan, sözü bir hayalden başka bir hayale aktarmaktadır ve dinleyici de -anlayışı ölçüsünde- aktarılan sözü tahayyül etmektedir. Bazen anlatım esnasında dinleyenin hayali anlatanın hâliyle örtüşür, bazen örtüşmeyebilir. Örtüşürse dinleyenin durumu 'anlayış' diye ifade edilirken, örtüşmezse anlamak söz konusu değildir.⁷

- Allahu Teâlâ bu sûrede Yûsuf'un (a.s.) kıssasını zikretmiştir. Çünkü Yûsuf (a.s.), kardeşlerinin kendisine duyduğu çekememezlik, kuyuya atılma ve hapse konma gibi belâlarla imtihan olundu. Bunun üzerine Allahu Teâlâ Cebrâil'i (a.s.) gönderdi. Böylece kendisini ünsiyet ve huzur makamına ulaştırmak sûretiyle teselli etti ve içinde bulunmuş olduğu o büyük musibetleri birazcık olsun hafifletti. Daha sonra kendisine kuvvet, izzet ve saltanat verdi. Böylece değişik zorluk ve sıkıntılardan sonra temize çıkmış oldu. Bunun için kim Yûsuf Sûresi'ni okumaya devam eder ve içerisindeki hikmetleri düşünürse Yûsuf'un (a.s.) ulaşmış olduğu sevinç ve sürur mertebelerine ulaşır. Tıpkı İbn

7 İbn Arabî, *Fütûhât-ı Mekkiyye*, c. 13, s. 398.

Atâ'nın dediği gibi, “Gam ve keder içinde olan herhangi bir kimse, Yûsuf Sûresi’ni işitince mutlaka rahatlar.”

Yahudi âlimlerinin, müşrik ileri gelenlerine şöyle dedikleri rivâyet edilir: “Muhammed’e (s.a.s.) Ya’kûboğulları’nın Şam’ı bırakarak Mısır’a yerleşme sebebini ve Yûsuf’un (a.s.) kıssasını sorun.” Onlar da bu soruyu Peygamberimiz’e yönelttiler. Bunun üzerine Yûsuf Sûresi indi.⁸

- Kur’an’da üç büyük sûre; insan, Allah ve Peygamberimiz’in sırrını açıklar. Bunlardan Sûre-i Rahmân ilâhî sırları, Sûre-i Yûsuf insanın esrarını, Yâsîn Sûresi de Efendimiz’in hikmetlerini dile getirir. Yine Kur’an’ın en kısa üç sûresi de bu önemli üç konuyu özet halinde vermektedir. Asr Sûresi insanı, Kevser Sûresi Peygamberimiz’i, bilindiği gibi İhlâs Sûresi de Cenâb-ı Hakk’ı anlatmaktadır.

Sûre-i Yûsuf’ta, insan gerçeğinin anlatımı kat kat ve derinliğine, fakat enfüs mânânın sırrı içinde gizlenmiştir. Sûre-i Yûsuf’un insanı tanımladığını tasavvuf konusunda yazılmış eserler dile getirir. Hatta mânâ ilminde şöyle bir kural vardır: “Bir konuyu anlayıp çözemiyorsanız, Sûre-i Yûsuf’a başvurunuz.” Sûre-i Yûsuf’un bu özelliği, sûre içindeki dört önemli işaretten anlaşılmalıdır:

1. Sûre-i Yûsuf, 111 âyetten kuruludur. Ve baştan sona kadar Hz. Yûsuf’un hayat hikâyesini dile getirmektedir. Halbuki Kur’an’da kısa sûreler dışındaki bütün sûreler tek bir konuyu değil, muhtelif mevzuları işler.
2. Sûre-i Yûsuf’u Cenâb-ı Hak takdim ederken ahsenü’l-kasas (ibret alınacak güzeller güzeli bir kıssa) olarak tanımlamıştır. “Ahsen” kelimesi, Sûre-i Tîn’de insanın yaratılışındaki güzellik olarak geçmektedir.
3. Sûrenin birinci âyetinde, Kur’an âyetlerinin Levh-i mahfûz’daki gerçekleri dile getiren birer şifre oldukları bildirilmektedir. Bu açıdan bakıldığında Sûre-i Yûsuf’u bir peygamber kıssasının çok ötesinde görmek gerekir.
4. Sûre-i Yûsuf’ta 19 önemli şahıs sahnededir. İnsanın da 19 önemli özelliği vardır. Bu yüzden besmele, 19 harflidir. Ve Kur’an’da 19’un katları sistematığı kurulmuştur. Sûre-i Yûsuf’taki 19 önemli şahsa gelince; bunlar ve insanda delâlet ettiği özellikler şöyle tanımlanabilir.

8 İsmail Hakkı Bursevî, *Muhtasar Rûhu’l-Beyân Tefsiri*, c. 4, s. 195-196.

1. Hz. Ya'kûb:

İnsanda tekabül ettiği hususiyet: Ruh

2. Hz. Yûsuf:

İnsanda tekabül ettiği hususiyet: Kalp (Gönül)

3. Züleyhâ:

İnsanda tekabül ettiği hususiyet: Nefs

4. Kıftir (Züleyhâ'nın eşi):

İnsanda tekabül ettiği hususiyet: Dünya

5. Mısır sultanı:

İnsanda tekabül ettiği hususiyet: Akıl

6. Bünyamin:

İnsanda tekabül ettiği hususiyet: İman

7. Şarapçı:

İnsanda tekabül ettiği hususiyet: İlim

8. Kervancı:

İnsanda tekabül ettiği hususiyet: Menfaat

9. Hapishane arkadaşı:

İnsanda tekabül ettiği hususiyet: Mantık

10–19. Yûsuf'un diğer kardeşleri: Gurur, kin, hisset (cimrilik), meskenet (tembellik), reyb (şüphe), cebânet (korkaklık), ihtiras, şehvet, seyyâliyet (sebatsızlık/kararsızlık), zulüm.

İşte, Hz. Yûsuf'un kıssası, insanın bu on dokuz özelliğinin yapısal ve fonksiyonel tüm gerçeklerini açıklamaktadır.

Sûre-i Yûsuf 111 âyet, 1706 kelime, 7166 harften kurulmuştur. İlk üç âyetin dışında tümüyle Mekke'de nâzil olmuş, 1., 2., 3. âyetler Medine'de nâzil olmuştur.⁹

HZ. YÛSUF'UN HAYATI

- Âyet 4-20: Yûsuf babasına rüyasında on bir yıldız, ay ve güneşin kendisine secde ettiğini gördüğünü söyler. Ya'kûb bunu kardeşlerine söylememesini tavsiye eder. Kardeşleri onu kıskandıkları için babasından ayırır ve kuyuya atarlar ve Yûsuf'u bir kurdun yediğini iddia

9 Halûk Nurbaki, *Sûre-i Yûsuf'un Yorumu*, s. 10-13.

ederek ona ait olmayan bir kan lekesi bulunan gömleğini babasına getirirler. Ya'kûb bu hikâyeden şüphelenir. Yûsuf'u bulurlar ve Yûsuf "az bir pahaya" onlara satılır.

Âyet 21-29: Yûsuf Mısır'da bir aziz tarafında satın alınır. Aziz karısına, "*Buna iyi bak, bize faydalı olabilir ya da evlat ediniz.*" (Yûsuf, 21) dedi. Allah onu oraya yerleştirir ve ona rüyaları tâbir etmeyi öğretir. Mısır kralının hanımı (Züleyhâ) onu baştan çıkarmaya çalışır. O, (Rabb'inin işaretini görerek) kaçar. İkisi, Züleyhâ'nın kocası ile kapıda karşılaşır. Kadın Yûsuf'u suçlu göstermeye çalışır. Gömleğinin arkadan yırtılmış olması onun suçsuzluğu için bir kanıt olarak görülür.

Âyet 30-35: Züleyhâ'nın davranışı ile ilgili dedikodular ve onun Yûsuf'a olan tutkusu Mısır kadınları arasında yayılır. Züleyhâ onları ziyafete davet eder ve Yûsuf'u önlerinden geçirir. Yûsuf'un güzelliği karşısında şaşkına dönmüş olan kadınlar yanlışlıkla ellerini keserler. (Yûsuf, 31). Züleyhâ, Yûsuf'u isteğine boyun eğmemesi halinde hapse attırmak ile tehdit eder.

Âyet 36-54: Yûsuf hapiste iki tutuklu arkadaşının -ki birinin krala hizmet edeceğini tahmin etmektedir- rüyasını tâbir eder. Birkaç yıl sonra bu eski tutuklu arkadaşı sayesinde kralın rüyasını tâbir etmek üzere davet edilir. Bunu yapmadan evvel Züleyhâ'nın kendisini akلامası konusunda ısrar eder.

Âyet 55-82: Kral Yûsuf'a hazinenin sorumluluğunu verir. Ken'an ilindeki kıtlık sebebiyle Yûsuf'un kardeşleri erzak tedarik etmek için Mısır'a gelir. Yûsuf 'belli bir kardeşi', Bünyamin'i getirmelerini talep eder. Kardeşleri de Ya'kûb'a Bünyamin'i götürüp götürmeyeceklerini sorarlar. Mısır'a geldiklerinde Yûsuf gerçek kimliğini Bünyamin'e açıklar. Kardeşleri erzaklarını alıp dönerken, Yûsuf'un bardağı Bünyamin'in eşyaları içinde bulunur ve Bünyamin alıkonulur.

Âyet 83-93: Ya'kûb Bünyamin'in alıkonulduğundan haberdar olur. Sabrı savunur ama Yûsuf'un özlemiyle çoktan kör olmuştur. Kardeşleri, Bünyamin'in serbest bırakılmasını talep etmek üzere Mısır'a dönerler. Yûsuf gerçek kimliğini kardeşlerine açıklar. Af dilerler ve Yûsuf onları affeder. Dönerlerken, Yûsuf, babasının gözlerinin açılması için gömleğini onun yüzüne atmalarını kardeşlerine emreder.

Âyet 94-101: Kervan Ken'an ili için yola çıktığında Ya'kûb Yûsuf'un gömleğinin kokusunu almaya başlamıştır bile. Gömlek onun körlü-

günü giderir ve kardeşler de babalarından özür dilerler. Yûsuf hepsini Mısır'a kabul eder. Ailesini yüksek bir kürsüye yerleştirir ve hepsi onun önünde secde ederler. Yûsuf anlar ki, bu çok önce gördüğü rüyanın gerçekleşmesidir. Yûsuf Allah'a lütufları ve koruması için şükreder ve O'na teslim olarak ölmeyi ve siddıklardan olmayı niyaz eder.¹⁰

10 Annabel Keeler, *Sufi Hermeneutics The Quran Commentary of Rashidel-Din Maybudi*, s. 278-279.

ÂYET 1

آلر تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

Elif lâm râ tilke âyâtu'l-kitâbi'l-mubîn(mubîni).

*1- Elif, Lâm, Râ. İşte bunlar, sana apaçık kitabın âyetleridir!*¹¹

- “*Elif, Lâm, Râ.*” Allah bilir ya bakınız içeriden gelip ağızlarda çalkanan o hece harfleri ne ilâhî sırlarla doludur! “*Bunlar*” bu hece harfleri veya bu harflerle başlayan bu sûre, “*o mübin kitabın âyetleridir.*”¹²
- “*Elif, Lâm, Râ. Bu apaçık Kitab'ın âyetleridir.*” Yani ben celâl sahibi Allah'ım; sana Yûsuf'un (a.s.) bu kıssasını sorduklarını görür ve işittirim... Âyetteki bu harflerin şu anlama geldiği de söylenir: Ben celâl sahibi Allah'ım; kardeşlerinin Yûsuf'a (a.s.) karşı yaptıkları kötülükleri ve onunla olan muamelelerini görürüm. Buradaki “Elif, Lâm, Râ” dan ibaret olan Hurûf-u Mukattaa'nın, müşriklerin günlük yaşantılarında kullandıkları harflerin aynısı olmasına rağmen, Kur'an-ı Kerim gibi mucizevî bir kitap yazmaktan âciz kalacaklarını belirtmek amacıyla, kendilerine yüce Allah tarafından meydan okuma bâbından bu şekilde vahyedildiği de söylenmektedir.¹³

11 Elmalılı M. Hamdi Yazır, *Kur'an-ı Kerim Meali* (sadeleştirilmiş metin).

12 Elmalılı M. Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili*, (2011), c. 5, s. 30.

13 İsmail Hakkı Bursevî, *Muhtasar Rûhu'l-Beyân Tefsiri*, c. 4, s. 196.

- “*Elif. Lâm. Râ.*” Bu birbirinden kopuk (mukattaa) harfleri, Muhammedî zat olan rahmete işaretir. Çünkü bir âyette şöyle buyrulmuştur: “*Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.*” (Enbiyâ, 107).¹⁴

ELİF, LÂM, RÂ

Elif, Lâm, Râ ile başlayan âyetler:

“*Elif, Lâm, Râ. İşte bunlar o hikmetli kitabın âyetleridir.*” (Yûnus, 1).

“*Elif, Lâm, Râ. Bu öyle bir kitaptır ki, âyetleri muhkem kılınmış, sonra da her şeyden haberdar olan hikmet sahibi Allah tarafından âyetleri ayrıntılı olarak açıklanmıştır.*” (Hûd, 1).

“*Elif, Lâm, Râ. İşte bunlar sana o açık seçik kitabın âyetleridir.*” (Yûsuf, 1).

“*Elif, Lâm, Râ. Bu Kur’an öyle büyük bir kitaptır ki, insanları, Rablerinin izni ile karanlıklardan aydınlığa, her şeye galip ve hem de lâyük olan Allah’ın yoluna çıkarman için sana onu indirdik.*” (İbrâhim, 1).

“*Elif, Lâm, Râ. Bunlar kitabın ve apaçık Kur’ân’ın âyetleridir.*” (Hicr, 1).

Elif Harfi

- Hakikatlerden bir koku duymuş kişiye göre, Elif harf değildir. Fakat sıradan insanlar, onu harf diye isimlendirdi. Bir muhakkik Elif’in harf olduğunu söylemişse, ibarede sayılabildiği için bunu söylemiştir. Elif’in makamı, cem’ (birlik, toplayıcılık) makamıdır. Ona ait isim, Allah ismidir. Ona ait sıfat ise (her şeyi var etmek ve ayakta tutmak anlamındaki) kayyumluktur.¹⁵

- Harflerin kutbu Elif’tir. Bizde kutbun makamı her şeyi ayakta tutan hayattır. Bu makam, Kutup’a özgüdür. Çünkü o, himmetiyle bütün âlemde dolaşır. Elif de, bizim algılayıp başkasının algılayamadığı ruhaniyetinin her yönünden (harflere) sirâyet eder. Elif, harflerin çıkış yerlerinin sonundan -ki o nefesin çıkış yeridir- nefeslerin son çıkış yerine kadar nefes olarak yayılır ve sen susmuş iken, dıştaki havaya kadar uzar. Susmuşkenki bu uzama, sadâ diye isimlendirilen şeydir. İşte bu, Elif’in

¹⁴ Muhyiddin İbn Arabî, *Tefsir-i Kebir Te’vilât*, c. 1, s. 483.

¹⁵ İbn Arabî, *Fütûhât-ı Mekkiyye*, c. 1, s. 179.

AŞKIN HİKÂYESİ YÛSUF SÛRESİ

Hz. Yûsuf hikâyesi, insanın kâmil olma yolunda Allah'ın izniyle attığı adımları öğretir. Yani kendi kendisiyle mücadelesi ve Allah'ın tecellisinin onda açığa çıkmasıdır. Bu yüzden hikâyelerin en güzeli, Hz. Yûsuf'un hikâyesidir.

Bu hikâyenin hakîkati insan tekamülünün nasıl oluştuğu, tekâmülde baş ve son arasındaki sürecin idrak edilebilmesidir. Hz. Yûsuf istidatlı kalbi anlatırken Hz. Yaküb küllî aklın temsilidir, zira küllî akıl kalple ilişkilidir.

Mesnevî'den *"Yûsuf'un hikâyesi öyle bir hikâyedir ki başı ülfet ve ünsiyet, ortası iştiyak ve hicret, sonu ismeti müştemil rahmet ve mağfirettir"* beyitleri okunduğu zaman Hz. Kenan er-Rifâî, şu cevabı verir:

"Evet, hakîkî olan her hikâye-i aşk öyledir."

ISBN 978-605-9901-69-7

9 786059 901697

NI
NEFES
tefsir

